

Vážená paní xy,

dovoluji si Vás informovat o výsledku šetření zahájeného na základě Vašeho podnětu, jímž jste si stěžovala na postup Městského úřadu xx (dále také „OSPOD“) při výkonu sociálně-právní ochrany Vaší dcery Anny (nar. 1. 5. 2002).

Po provedení šetření jsem dospěla k závěru, že OSPOD při výkonu sociálně-právní ochrany Vaší dcery Anny nepochybil. Na OSPOD se s žádostí o umístění do ústavní péče obrátila sama Anna, a to z důvodu obavy z návratu domů a reakce otce. S ohledem na věk a rozumovou vyspělost Anna je přitom zcela zásadním hlediskem pro posuzování jejího nejlepšího zájmu její přání. Dospěla jsem k závěru, že OSPOD postupoval řádně, když z důvodu ochrany jejího zdravého vývoje v souladu s jejím přáním podal návrh na předběžné opatření o jejím svěřeni do dětského domova. Svě závěry zdůvodňuji níže.

Dítě schopné formulovat své názory má právo tyto názory při projednávání záležitostí, které se ho týkají, projevat a OSPOD jim musí s ohledem na jeho věk a rozumovou vyspělost věnovat náležitou pozornost. Zároveň musí OSPOD brát v úvahu přání a pocity dítěte s přihlédnutím k jeho vývoji a věku tak, aby nedošlo k ohrožení nebo narušení jeho citového a psychického vývoje. Dítě, které je schopno s ohledem na svůj věk a rozumovou vyspělost posoudit dosah a význam rozhodnutí vyplývajících ze soudního nebo správního řízení, kterého je účastníkem, nebo jde-li o jiné rozhodnutí vztahující se k jeho osobě, obdrží od OSPOD informace o všech závažných věcech týkajících se jeho osoby; o dítěti starším 12 let se má za to, že je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a ten sdělit.¹ Jak konstatoval rovněž Ústavní soud České republiky: *„Je-li dítě dostatečně rozumově a emocionálně vyspělé, je nutné jeho přání považovat za zásadní vodítko při hledání jeho nejlepšího zájmu.“*²

Soud předběžným opatřením upraví poměry dítěte na nezbytně nutnou dobu tak, že nařídí, aby dítě bylo umístěno ve vhodném prostředí, které v usnesení označí, v případě, že je dítě bez dostatku řádné péče, je-li jeho život či normální vývoj ohrožen či narušen.³ Pokud nastane naléhavá potřeba operativně upravit poměry nezletilého dítěte, je OSPOD povinen reagovat na aktuální a ohrožující situaci dítěte podáním návrhu na předběžné opatření na jeho umístění do vhodného prostředí.⁴ Přestože o samotném odebrání dítěte z rodiny rozhoduje soud, na OSPOD je přenesen značný díl odpovědnosti za výsledek. Soud rozhoduje v dobré víře, že OSPOD má možnost přesně vyhodnotit situaci po bezprostředním kontaktu. OSPOD tak musí dbát na objektivitu soudu předkládaných vyjádření a zpráv, když soud na jejich základě rozhoduje o dalším osudu dětí.

---

¹ V souladu s ustanoveními § 8 odst. 2 a 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, čl. 12 Úmluvy o právech dítěte a čl. 6 Úmluvy o styku s dětmi.

² Nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2482/13, ze dne 26. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 3216/13, ze dne 25. 9. 2014, a sp. zn. I. ÚS 1554/14, ze dne 30. 12. 2014; dostupné na <http://nalus.usoud.cz>.

³ V souladu s ustanovením § 924 občanského zákoníku ve spojení s § 452 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Ustanovení § 16 zákona o sociálně-právní ochraně dětí stanoví OSPOD povinnost podat neprodleně návrh soudu na vydání předběžného opatření podle zvláštního právního předpisu, ocitlo-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče nebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo narušen.

V červnu 2017 obdržel OSPOD informaci ze školy, že se Anna bojí prázdnin. Anna při rozhovoru s OSPOD připustila, že škola je pro ni jedinou zárukou kontaktu s okolním světem, kamarády. Zajímaly ji základní informace a možnosti řešení situace, kdy cítí, že nechce/nemůže žít ve své rodině. Se sebevražednými myšlenkami se nesevřela. Anna OSPOD v dané době žádala, aby Vás nekontaktoval a situaci s Vámi zatím neprojednával, což OSPOD respektoval. Sociální pracovnice pro případ akutní potřeby Anna předala kontakty na OSPOD, učitelku i Linku bezpečí a domluvila si s ní další schůzku po prázdninách. Při schůzce v září 2017 Anna uvedla, že o prázdninách byla v izolaci od všeho a všech, nemohla sama ven ani na balkon. Uvedla, že někdy chodila s rodinou pouze na blízký kopec v okolí nebo si občas mohla číst či kreslit. Anna se začala zmiňovat o svých psychických problémech, například o halucinacích. Po pěti dnech od schůzky se Anna rozhodla, že chce z rodiny odejít, neboť je pro ni současná situace psychicky neúnosná.

Dne 26. září 2017 požádala Anna prostřednictvím SMS zprávy OSPOD o okamžitou návštěvu. Anna byla převezena ze školy na OSPOD, kde sdělila, že se bojí svého otce, který ji nutí žít dle jeho vlastních pravidel, se kterými se nedokáže ztotožnit. Uvedla, že se nesmí sama volně pohybovat, nesmí prezentovat vlastní názor, sama si nemohla zvolit další studium. Anna dále uvedla, že již delší dobu myslí na sebevraždu, cítí se špatně, nemůže spát ani jíst, mívá halucinace a prožívá každodenní strach z návratu domů. Po celou dobu rozhovoru se klepala a plakala. Uvedla, že po konfliktu s otcem z předchozího dne se domů vrátit nemůže a nechce a uvedla, že si přeje, aby nemusela být s otcem kontaktu. Téhož dne tedy byla Anna přijata na vlastní žádost v Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc xx (dále také „ZDVOP“). OSPOD zároveň podal návrh na předběžné opatření, na základě kterého ji soud svěřil do péče Dětského domova xx. V listopadu 2017 odvolací soud předběžné opatření potvrdil.

Následující den Vás OSPOD pozval na schůzku, aby Vás informoval o nastalé situaci a vysvětlil postup OSPOD. Během schůzky však otec vedl spíše monolog, nechtěl s OSPOD diskutovat a odmítal respektovat rozhodnutí Anna. Byli jste poučeni o nutnosti další spolupráce a o další schůzce, na kterou Vás OSPOD pozve, a jejímž cílem bude získání podrobnějších informací o Vaší rodině, na základě kterých bude vytvořen individuální plán ochrany dítěte (dále také „IPOD“). Později téhož dne jste navštívila OSPOD znovu s dcerou Evou. OSPOD Vám vysvětlil obsah usnesení o předběžném opatření a další postup, který bude ze strany soudu následovat. Zároveň Vás ujistil, že Anna má možnost kontaktu s rodinou, včetně kontaktu telefonického, pokud si to bude přát.

V dětském domově jste Annu navštěvovali každý den. Anna odmítla kontakt s otcem, zpočátku souhlasila s rozhovorem s matkou a sourozenci, posléze však již odmítla i kontakt s matkou z důvodu vyčítání nastalé situace. V den, kdy měla nastat Vaše další návštěva, zalezla Anna pod lavičku, přestala mluvit a komunikovala pouze šepotem. OSPOD pro Annu zajistil odbornou psychologickou péči, později jí dětský domov zajistil rovněž psychiatrickou péči.

OSPOD se Vám snažil celou situaci znovu vysvětlit a objasnit další postup na schůzce v říjnu 2017. Dne 20. října 2017 s Vámi proběhlo na OSPOD jednání, jehož cílem bylo vyhodnocení situace Anny, získání informací o rodině a projednání IPOD. Nechtěli jste však OSPOD poskytnout žádné informace o rodině, opakovaně

jste uvedli, že OSPOD nevěříte. Vyslovili jste názor, že Anna je pod psychickým nátlakem OSPOD. Jednání jste předčasně ukončili, OSPOD proto IPOD vytvářel pouze na základě požadavků a potřeb Anny. Informace o dostupných službách ve Vašem regionu i IPOD Vám OSPOD následně zaslal poštou.

Dne 30. října 2017 jste písemným oznámením odhlásili ostatní děti ze školy z důvodu stěhování rodiny do zahraničí.

Dne 22. listopadu 2017 uspořádal OSPOD případovou konferenci, jejímž cílem bylo zvážit všechny varianty výchovných prostředí, ve kterých by Anna mohla dále žít. Přestože jste byli na případovou konferenci pozváni, nezúčastnili jste se jí (zřejmě jste tou dobou již byli v zahraničí). Zpočátku bylo jednou z možností svěřením Anny do péče prarodičů, Anna i sami prarodiče však tuto variantu posléze odmítli. Sama Anna také vyloučila možnost péče Vaší sestry i sestřenice, neboť se obávala jejich ovlivnitelnosti rodinou. Anna nevyloučila možnost pěstounské péče, chtěla by však, aby byl zachován kontakt s jejími přáteli a nemusela se stěhovat jinam. Odborníci i Anna se v závěru shodli, že nejvhodnějším řešením pro ni bude dětský domov.

S ohledem na zjištěné skutečnosti jsem dospěla k závěru, že OSPOD nepochybil, když soudu navrhl vydání předběžného opatření, kterým byla Vaše dcera Anna umístěna do dětského domova. Anna měla vážné problémy. Nebyla ztotožněná s výchovným přístupem ve Vaší rodině, což mělo vážné ohrožující dopady na její psychický stav. Nespala, špatně se soustředila, sebepoškozovala se a uvažovala o sebevraždě. Tím byl narušen její normální a zdravý vývoj. OSPOD jednal v souladu s právem a jejími zájmy, když vyhověl mimo jiné i její žádosti, a z důvodu její ochrany navrhl soudu její svěřením do ústavní péče.

Vážená paní xy, v postupu OSPOD jsem neshledala pochybení, a šetření proto v souladu s ustanovením § 17 zákona o veřejném ochránci práv tímto uzavírám.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv